

MISKOLCI EGYETEM

Gazdaságtudományi Kar

Pénzügyi és Számviteli Intézet

Számvitel Intézeti Tanszék

KÖNYVVIZSGÁLAT

Dr. Pál Tibor

A könyvvizsgálat fogalmi köre

„A piacgazdaság működéséhez szükséges, hogy a gazdálkodók a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetükről megbízható és valós információkat hozzanak nyilvánosságra, a jogszabályokban meghatározott módon.”

I. Fogalmi kör

Piacgazdaság

**A szervezetek megfelelő működésének feltétele
az objektív információ
(döntési feltétel)**

Könyvvizsgálat szükségessége

**Előírhatják
törvények,
rendeletek, egyéb
szabályozók**

**Kérhetik
részvényesek,
tulajdonosok**

**Speciális esetekben
potenciális
befektetők, szállítók**

„Megbízható és valós”

- Számviteli elvek maradéktalanul érvényesülnek!
- A pénzügyi kimutatások és a kapcsolódó kiegészítő melléklet informatívak (biztosítják a megfelelő és elégséges információt a felhasználó számára)!
- Az információk megfelelő szempontok szerint csoportosítottak és összegezetek!
- A pénzügyi kimutatások figyelembe vesznek minden olyan eseményt, amelynek hatása van a vállalkozás eredményességére, illetve a pénzügyi helyzetére, az abban bekövetkezett változásokra!

II. Célrendszer

- Információ szükséges a gazdálkodó:
 - vagyoni,
 - pénzügyi,
 - jövedelmi helyzetéről.
- Információ felhasználása:
 - üzletpolitikai,
 - nemzetgazdasági.
- Információ felhasználás célja:
 - Valós, hiteles kép nyújtása, valós tájékoztatás.

III. Fogalomrendszer

- Speciális ellenőrzési forma, amelyet:
 - valós gazdasági igény indokol,
 - törvény kényszerít ki.
- A könyvvizsgáló nem hibát keres, hanem bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy az általa vizsgált információk helyesek, megbízhatóak.

A könyvvizsgálat általános alapelvei

- Függetlenség
- Etikai alapelvek
 - Tisztesség
 - Tárgyilagosság
 - Szakmai kompetencia és megfelelő gondosság
 - Titoktartás
 - Hivatáshoz méltó magatartás
- Könyvvizsgálati standardok betartása
- Szakmai szkepticizmus

A könyvvizsgálat specialitásai

- A vállalkozás bízza meg a könyvvizsgálót
- A könyvvizsgálónak függetlennek kell lennie
 - etikai szabályok
 - összeférhetetlenségi követelmények
- Behatárolt kört lehet megbízni
 - kamarai tag könyvvizsgáló
 - kamaránál nyilvántartásba vett könyvvizsgáló társaság

IV. Könyvvizsgálói feladatok rendszere

□A/ Szorosan vett könyvvizsgálat

1. Hitelesítési vizsgálatok
2. Véleményezések

□B/ Kapcsolt könyvvizsgálati tevékenységek

1. Célvizsgálatok
2. Előrejelzéshez végzett vizsgálatok
3. Konzulensi feladatok

A/ Szorosan vett könyvvizsgálat

1. Hitelesítési vizsgálatok

- Beszámoló vizsgálata
- Átalakulási vagyonmérleg vizsgálata
- Felszámolási zárómérleg vizsgálata
- Vagyonértékelés
- Apportértékelés
- Tájékoztató értékpapír kibocsátáskor
- Egyéb

2. Véleményezések

- Beszámoló megítélése
- Vagyon, pénzügyi, jövedelmezőségi helyzet elemzése
- Tevékenység megítélése
- Egyéb

B/ Kapcsolt könyvvizsgálati tevékenységek

□ 1. Célvizsgálatok

- Befektetések elemzése
- Információk valódiságának elemzése
- „Hova lett a pénz” típusú vizsgálatok
- Üzleti terv értékelése
- Egyéb

□ 2. Előrejelzéshez végzett vizsgálatok

- Kiindulási adatok megbízhatósága
- Konkrét számszerűsítés (optimum, hozam, egyéb)

□ 3. Konzulensi feladatok

- Üzleti tanácsadás

A könyvvizsgálat történeti fejlődése

A fejlődés szakaszai

- I. szakasz: 1723 - 1910
- II. szakasz: 1911 - 1925
- III. szakasz: 1926 - 1948
- IV. szakasz: 1948 - 1971
- V. szakasz: 1972 - 1986
- VI. szakasz: 1987 - 1997
- VII. szakasz: 1997 -

I. szakasz: 1723 – 1910

- Gazdálkodó szervezetek vezetési és tulajdonosi funkcióinak szétválása
- Kereskedelmi ügyek törvényi szabályozása XVIII. századtól kezdve
- Kereskedelmi jog kimunkálása: 1839/40-es országgyűlés kezdeményezésére
- 1875. évi XXXVII. számú Kereskedelmi törvény
- 1909. Könyvszakértők Országos Egyesülete

II. szakasz: 1911 – 1925

- 1911. Magyar Revizori Szövetség
 - Alapvető célkitűzései:
 - a revízió intézményesítése
 - megfelelő szakemberek ajánlása
 - szakvélemények kibocsátása
 - revizorképzés
 - szakmai-tudományos feladatok ellátása
- 1916. Pénzintézeti Központ
- 1925. Aranymérleg

III. szakasz: 1926 – 1948

- 1926. Kamarai Hites Revizorok Egyesülete
- 1930. V. törvény a Korlátolt felelősségű társaságokról
- 1932. Hites Könyvvizsgálókat Képző Bizottság
- 1932 – 1950 Magyar Hites Könyvvizsgálók Egyesülete
- 1940 – 1948 Forintmérleg

IV. szakasz: 1948 – 1971

- 1948. Állami Ellenőrzési Központ
 - később minisztérium
 - majd KNEB (Központi Népi Ellenőrzési Bizottság)
- 1949. Hites Könyvvizsgálók Szövetségének feloszlataása
- 1950. Okleveles Könyvvizsgálói Képesítés - Számviteli Képesítő Bizottság

V. szakasz: 1972 – 1986

- 1968-as változások hatása
- Szakmai fejlődés
- 1978. Pénzügyi Törvény
- Szakvélemények
- Esettanulmányok
- Szakmai egyesület alakításának igénye

VI. szakasz: 1987 – 1997

- 1987. Magyar Könyvvizsgálók Egyesülete
 - 1988-as szabályozók bevezetése (SZJA, ÁFA)
 - Külső szakmai kapcsolatok
 - Önálló számviteli törvény igénye
- 1992. XVIII. Számviteli Törvény
- Szakmai képesítés feltételének változtatása

VII. szakasz: 1997 –

- 1997. december 23. Magyar Könyvvizsgálói Kamara megalakulása
MKVK – Önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező köztestület

- 1997. A Könyvvizsgálói Kamaráról és könyvvizsgálói tevékenységről szóló törvény
- 2007. évi LXXV. Törvény: A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről és a közfelügyeletről

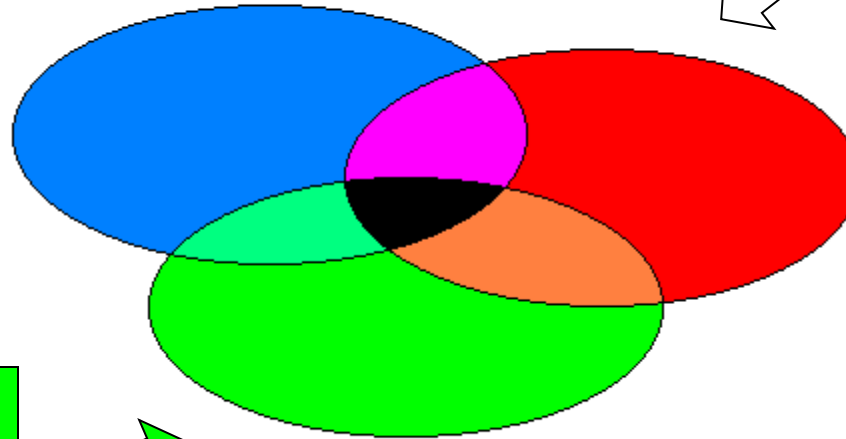
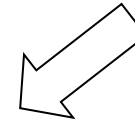
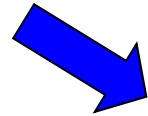
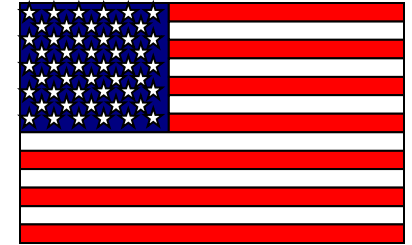

*A könyvvizsgálat szabályozási rendszere
hazai és nemzetközi viszonylatban*

A könyvvizsgálat alapjául szolgáló számviteli rendszerek

EU direktíva

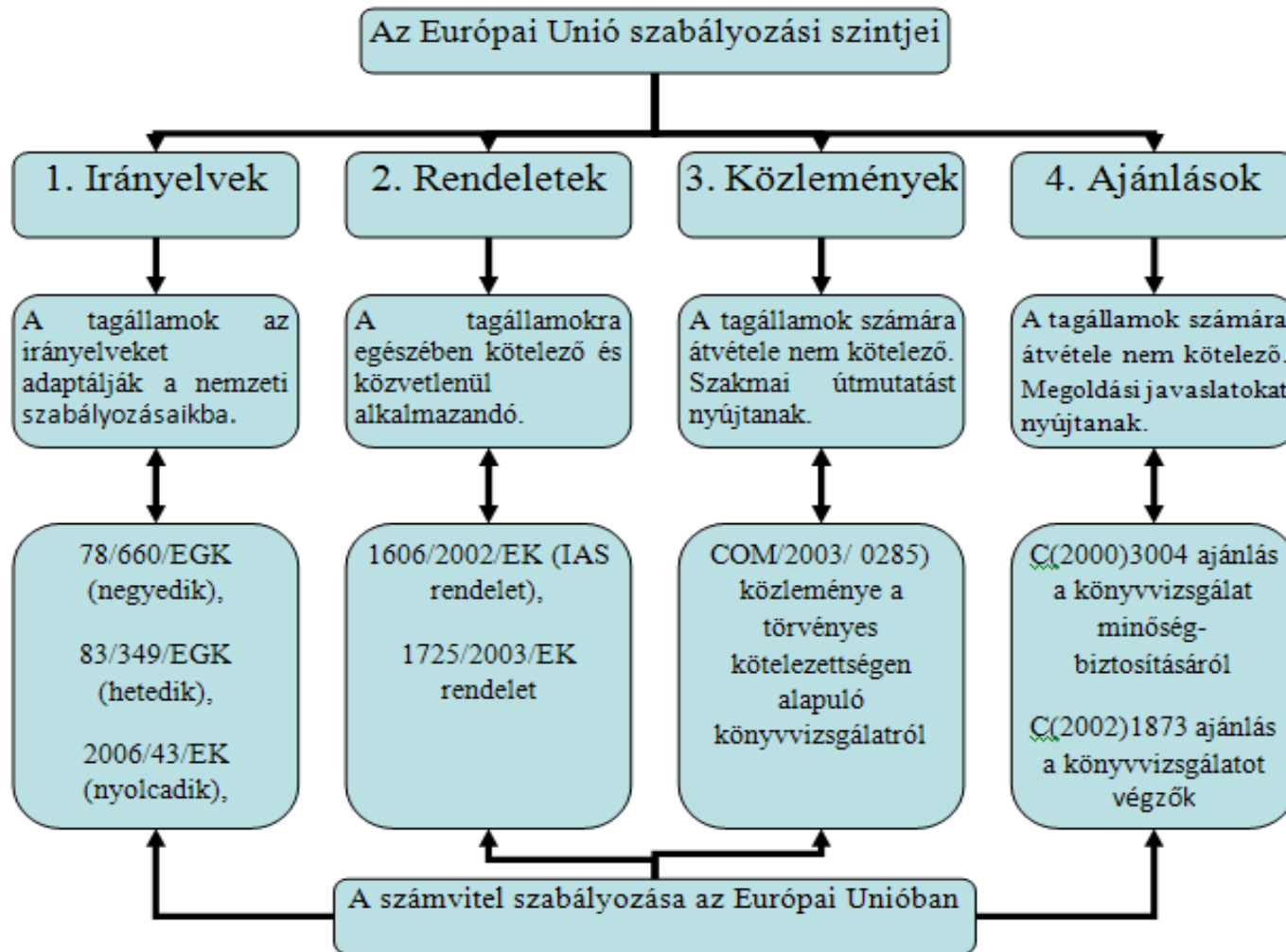
US GAAP

• Nemzetközi standardok

IAS - IFRS

Az Európai Unió jogrendjébe illesztett számviteli szabályozások

Nemzetközi számviteli, illetve beszámoló készítési standardok

- számviteli alapelveket,
- számbavételi technikákat,
- értékelési eljárásokat valamint
- közzétételi, bemutatási módszereket,
- adott esetben alternatív megoldással foglalják össze és teszik közzé.
- szakmai önszerveződés – Nemzetközi Számviteli Standardbizottság, az IASB gondozza.

Az Európai Unió közeledése az IAS-ek felé

- összhang megteremtése az IAS/IFRS és az irányelvek között
- az irányelvek továbbra is hatályban maradtak
- az Unió által is elfogadott IAS/IFRS-eket egy rendelettel beépítették az uniós jogrendbe
- 2002. szeptember 14-én hatályba lépett, 1606/2002 EK számú, IAS rendelet
- „jóváhagyási mechanizmus”

Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok - ISA

A standardok megalkotásának célja

- a könyvvizsgálói szolgáltatások egységesítése
- a világ piacgazdaságainak beszámolóí összehasonlíthatósága, azaz:
 - a beszámolók a Nemzetközi Számviteli Standardok alapján készüljenek,
 - a beszámolók könyvvizsgálata a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok, azaz egységes auditkövetelmények szerint történjen.

A Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetségének (IFAC) Végrehajtó Tanácsa megbízásában a Nemzetközi Könyvvizsgálati Bizottság (IAPC) dolgozta ki őket.

A könyvvizsgálat minden munkafázisára kiterjedve szabályozzák a könyvvizsgáló tevékenységét.

Az Amerikai Egyesült Államok számviteli szabályozása - US-GAAP

United States Generally Accepted Accounting Principles

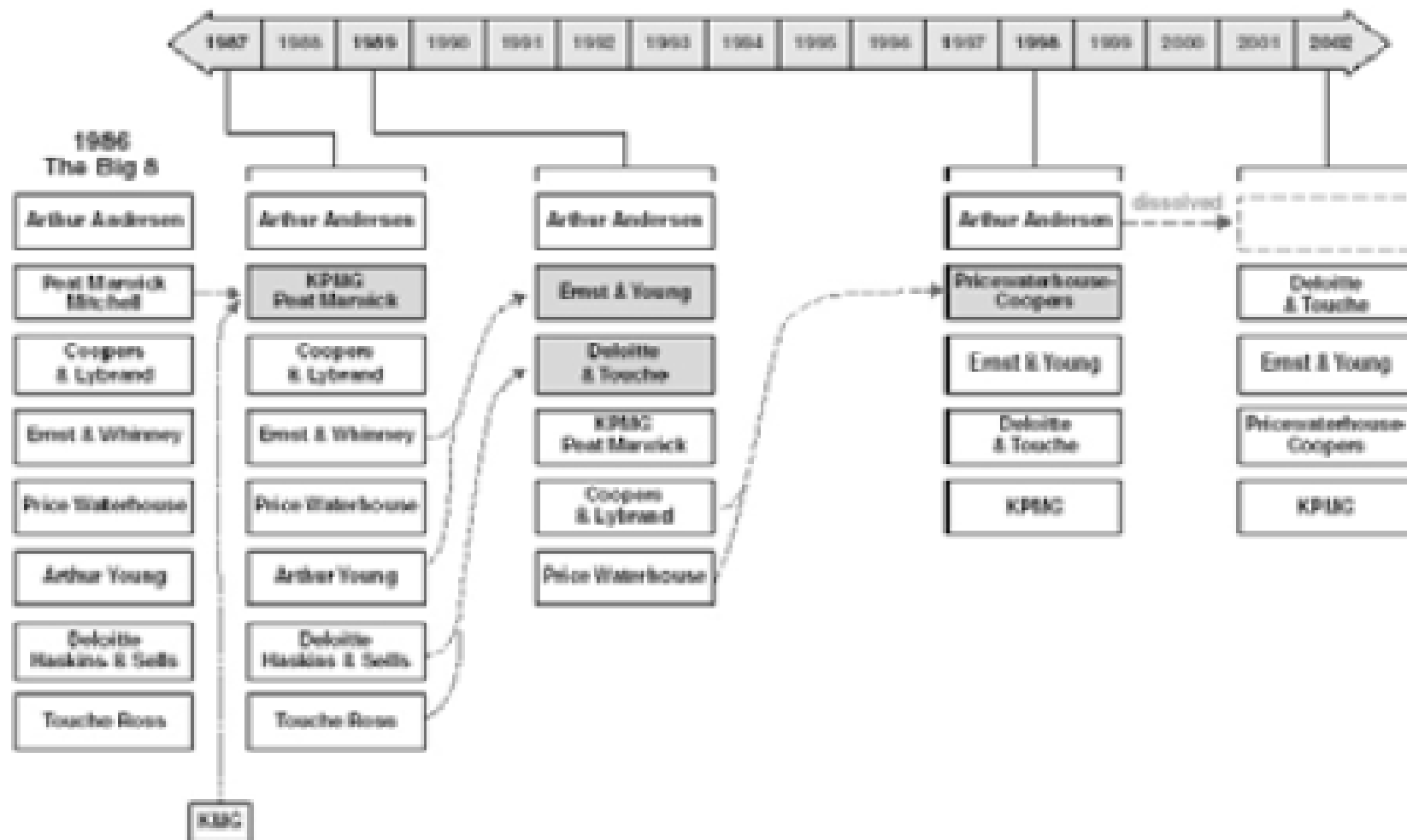
- számviteli standardoknak, megállapodásoknak és szabályoknak az összessége
- nem a kormányzat állítja fel, azonban a tőzsdén jegyzett cégek számára alkalmazásuk kötelező
- az erre felhatalmazott szakmai szervezetek által kialakított, lényegében jogszabályként kezelt, tematikusan szerkesztett előírások – standardok – mellett – a szabályozás esetjogi jellegéből adódóan – nagy szerep jut a bírósági döntéseknek is
- Pénzügyi Számviteli Standard Testület (Financial Accounting Standards Board, FASB)

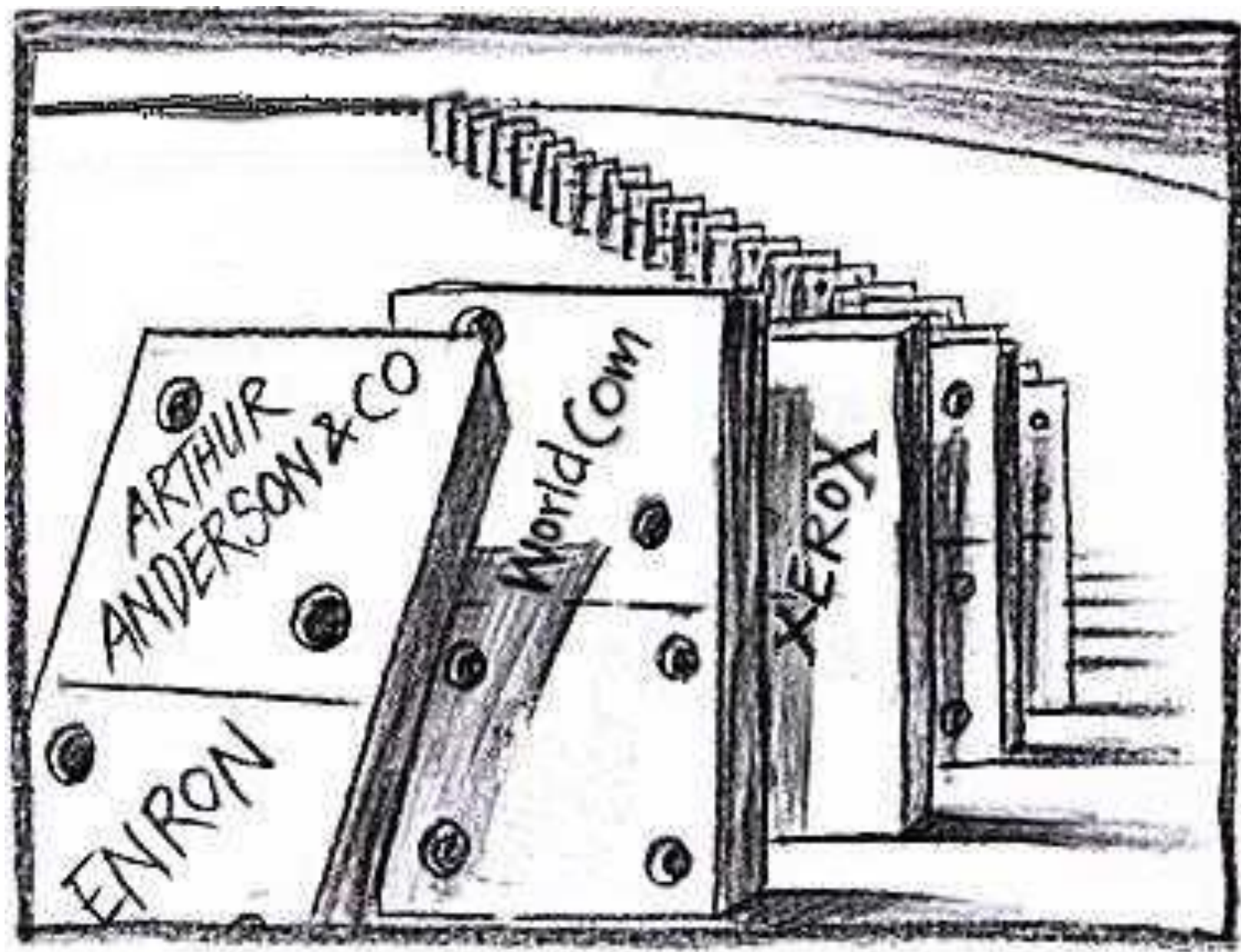
A könyvvizsgálat amerikai modellje

- ▣ Könyvvizsgálatra kötelezettek csak a SEC ellenőrzése alá tartozó gazdasági társaságok, melyek a:
 - tőzsdén jegyzett cégek,
 - 10 millió dollárnál nagyobb eszközvagyonnal bíró cégek és
 - 500 vagy annál több részvényes tulajdonában lévő társaságok.
- ▣ Amerikai Bejegyzett Könyvvizsgálók Intézete – American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)
- ▣ AICPA tagság önkéntes, a szervezet feladatai a következők:
 - a szakmai viselkedési kódex megszövegezése és betartatása,
 - az USA minden államában alkalmazandó szakmai standardok megszövegezése és betartatása,
 - a szakma képviselete az állam és az ellenőrző hatóságok előtt,
 - szakmai képzés,
 - minőség-ellenőrzés megszervezése, biztosítása.

Változások a könyvvizsgálat szabályozási rendszerében

Pénzügyi beszámolási botrányok

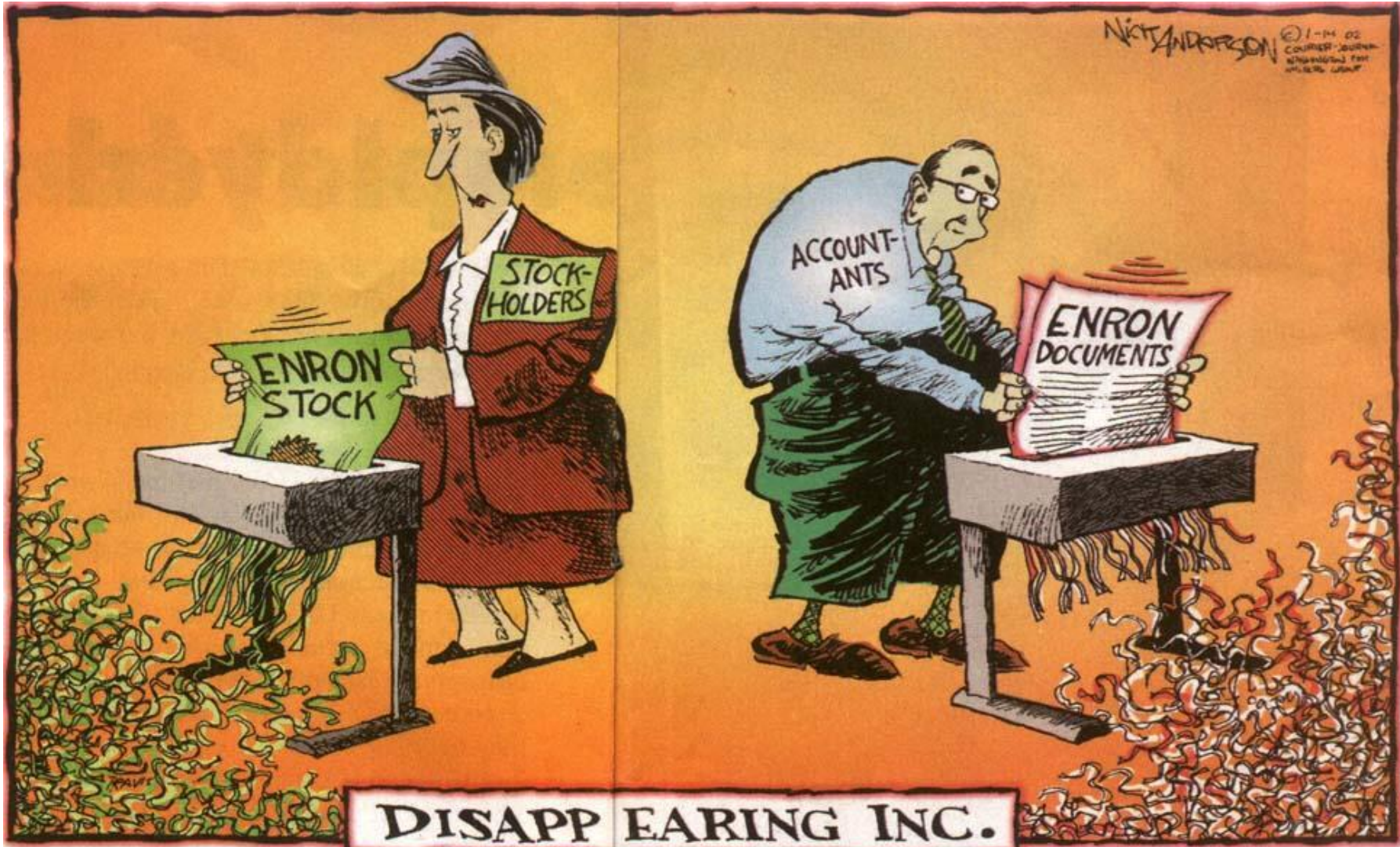

Az Enron-ügy

- ***A világ legnagyobb energetikai cége***
- ***Az Egyesült Államok 7. legnagyobb bevételű vállalata***
- ***USA eddigi legnagyobb vállalati csődje***
- ***Az amerikai hatóságok hibákat találtak a cég könyvelésében (2001. október)***
- ***Valóságnál 586 millió USD-vel magasabb eredmény kimutatása a megelőző négy évben***

„Big Five” - „Big One” = „Big Four”

- *Ernst & Young*
- *PricewaterhouseCoopers*
- *Deloitte Touche Tohmatsu*
- *KPMG International*
- *(...Arthur Andersen...)*

DISAPPEARING INC.

Könyvvizsgáló cégek	Pénzügyi beszámolási botrányokban érintett cégek
<u>Deloitte & Touche</u>	<u>Adelphia</u> , <u>Duke Energy</u> , <u>El Paso</u> , <u>Rite Aid</u> , <u>Parmalat</u>
<u>Ernst & Young</u>	<u>AOL Time Warner</u> , <u>Dollar General</u> , <u>PNC Bank</u> ,
<u>KPMG</u>	<u>Citigroup</u> , <u>Computer Associates</u> , <u>General Electric</u> , <u>Xerox</u>
<u>PwC</u>	<u>Bristol Myers</u> , <u>Lucent</u> , <u>MicroStrategy</u> , <u>Network Associates</u> , <u>Tyco</u>
<u>Arthur Andersen</u>	<u>Cornell</u> , <u>Dynegy</u> , <u>Enron</u> , <u>Global Crossing</u> , <u>Merck</u> , <u>WorldCom</u>

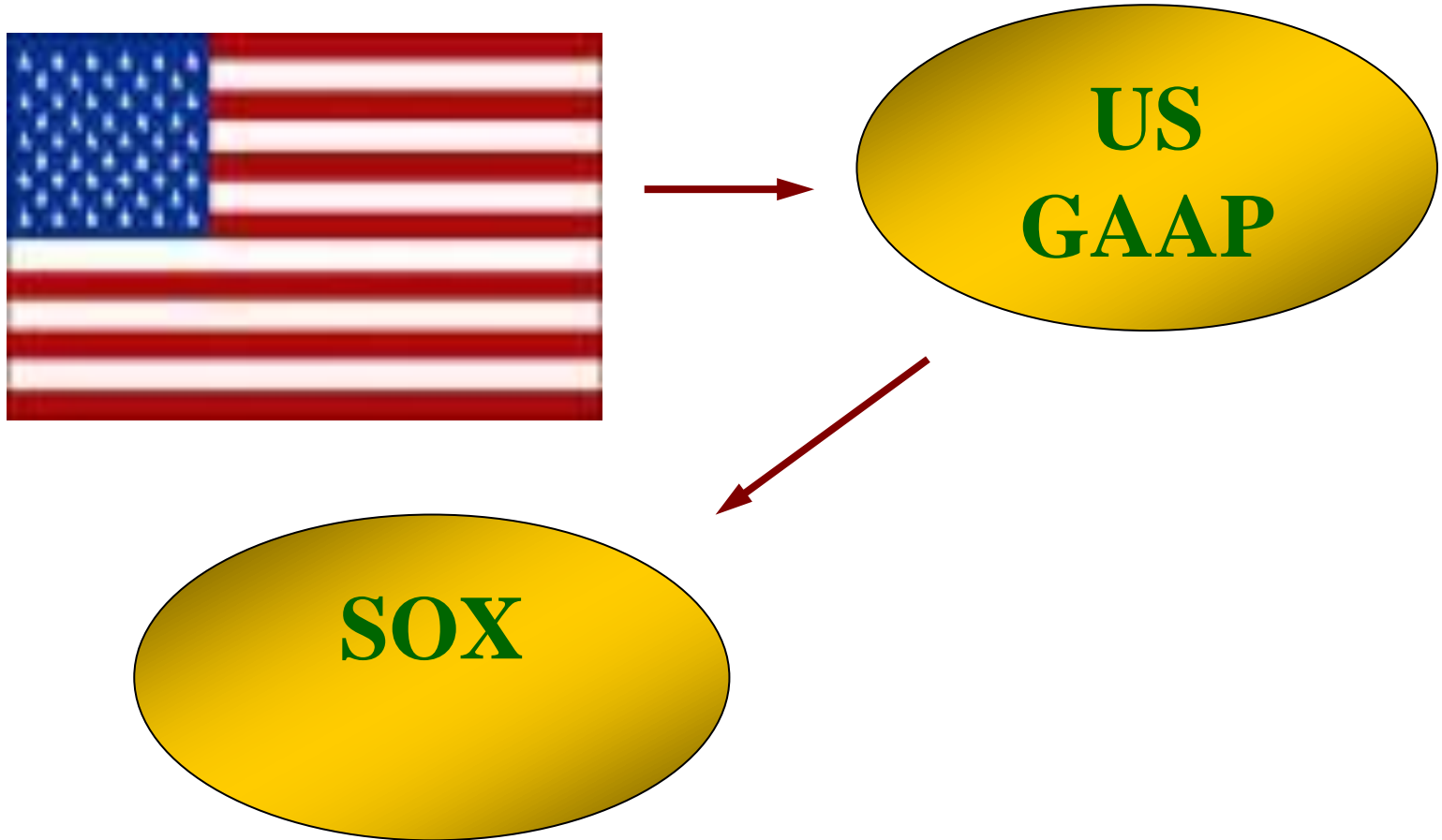
Látod Jeffrey, így
kezdődik minden, hogy
ellopod a bátyád
rágógumiját....
...és mielőtt észhez
kapnál, már könyvelő is
lettél...

ENRON, ADELPHI
WORLD.COM
ACCOUNTING SCANDAL

A könyvvizsgálói szakma bizalmának helyreállítása

Reakciók az angolszász szabályozásban

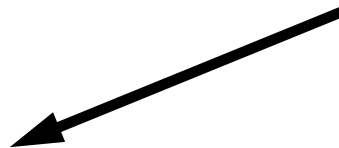

A SOX által érintett legfontosabb területek

*Az Európai Parlament és Tanács (korábbi 8-as)
irányelve*

– a könyvvizsgálatról szóló irányelv –

2006/43/EK

- Célja:

a jog szerinti könyvvizsgálatra vonatkozó követelmények harmonizációja

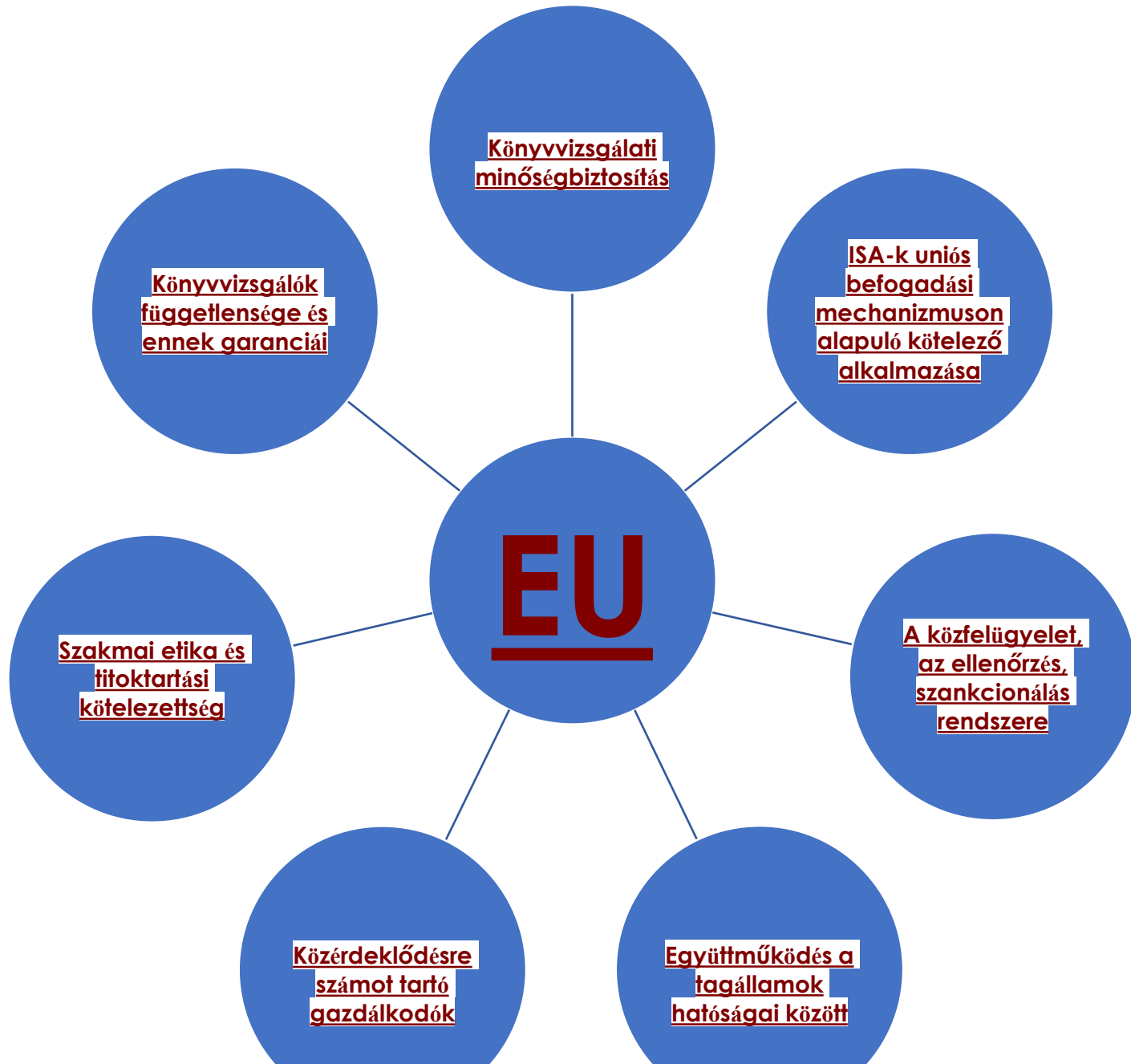
- Hatálya:

éves és összevont (konszolidált) éves beszámoló

- Főbb előírásai:

- Könyvvizsgálók és könyvvizsgáló cégek jóváhagyása, nyilvántartásba vétele
- Szakmai kompetencia vizsga teljesítése
- Kötelező 3 éves szakmai gyakorlat
- Képzési programokban való részvétel
- Szakmai etika, függetlenség, pártatlanság, titoktartás
- Átláthatósági jelentés készítése
- Audit bizottság létrehozása
- Minőségbiztosítás

EU szabályozás

a. Közfelügyeleti rendszerek

- **könyvvizsgálók nyilvántartásba vétele,**
- **szakmai, etikai, minőség-ellenőrzési szabályok elfogadása,**
- **képzés, továbbképzés,**
- **fegyelmi rendszerek**
- **minőség ellenőrzés rendszere**

*b. Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok
befogadása*

mikor?

hogyan?

c. Könyvvizsgálói felelősség korlátozása

- megválaszolatlan marad
- felkérte a Bizottságot, hogy tekintse át ezt a kérdést és a későbbiekben ajánlásokkal nyújtson támogatást
- Európai Bizottság: tanulmányt készített és nyilvános vitára bocsátotta a könyvvizsgálói felelősség korlátozásáról szóló javaslatait.

Javaslatok

- **a felelősségi határérték fix európai szintű meghatározása,**
- **az auditált társaság méretétől függő felelősségi korlát,**
- **a szerződésben foglalt könyvvizsgálói díj többszörösében maximált felelősségi határérték,**
- **az arányos felelősség elvének bevezetése,**

d. Közérdeklődésre számot tartó jogalanyokat

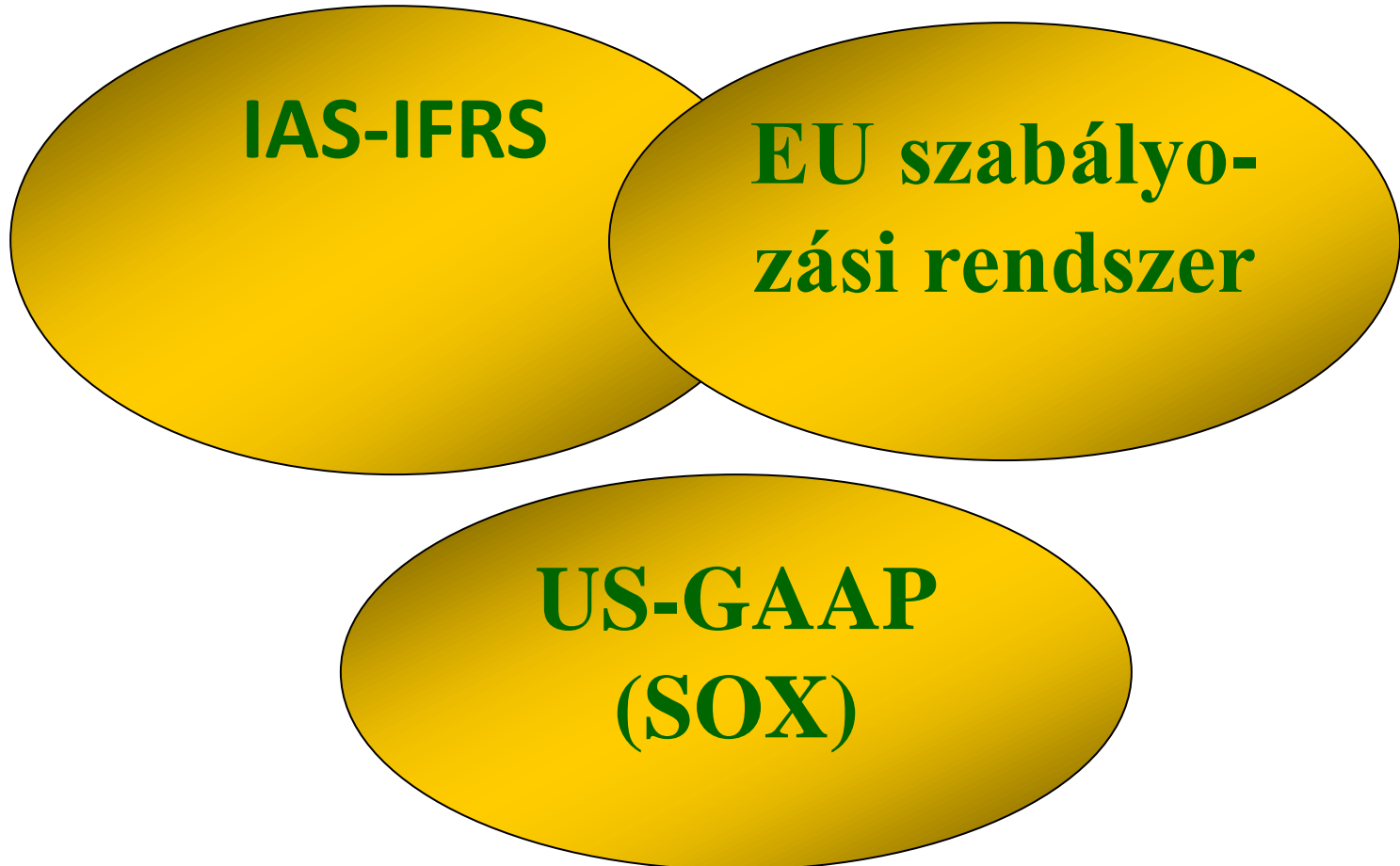
Általánosnál szigorúbb követelmények:

- **könyvvizsgálójuknak évente nyilvánosságra kell hoznia egy ún. átláthatósági jelentést**
- **szigorúbb minőség-ellenőrzés az érintett könyvvizsgáló társaságok esetében**
- **vállalatirányítási rendszer**
 - **kötelező könyvvizsgálati bizottság (un. Audit Committee) létrehozása**

Problémás kérdések

- **közfelügyelettel kapcsolatban**
 - **milyen feltételeknek kell megfelelniük a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszereknek,**
 - **hogyan oldható meg ezeknek a közfelügyeleteknek a hatékony uniós együttműködése.**

*Globális számviteli szabályozás:
Az EU – USA konvergencia*

*A könyvvizsgálat nemzetközi –
összehangolt – szabályozása*

**Új 8-as
irányelv**

ISA

*Nemzeti könyvvizsgálati
szabályozás*

A számviteli szabályozás új modellje

Értelmezések a magyar számviteli standardokra vonatkozóan

Magyar számviteli standardok a részletes szabályokról,
módszerekről, eljárásokról

2000. évi C. törvény és kormányrendeletek a legfőbb számviteli
szabályokról

Az Európai Unió számviteli előírásai (egységes irányelv,
rendeletek, IAS - IFRS)

Jogszabályok

Polgári Törvénykönyv és a korábbi GT

2000. évi C. törvény
a Számvitelről

Kamarai törvény

KÖNYVVIZSGÁLAT

egyéb pl: EU 2006/43/EK irányelve,
értékpapír (tőzsde) szabályok

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Sztv.)

- a könyvvizsgálat célját;
- a könyvvizsgáló választásának szükségességét, szabályait;
- a választott könyvvizsgáló feladatait a beszámolóval kapcsolatban;
- a könyvvizsgálói jelentésre és a könyvvizsgálói záradékra vonatkozó előírások;
- a könyvvizsgálati kötelezettség szabályait.

A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről és a közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. Törvény

- ❖ a könyvvizsgálói tevékenységet
- ❖ a Magyar Könyvvizsgálói Kamara jogállását, szervezetét, és feladatait
- ❖ a kamarai hatósági eljárásokat
- ❖ a kamarai tagságra vonatkozó előírásokat
- ❖ a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagjainak jogait és kötelezettségeit
- ❖ a könyvvizsgálók nyilvántartását
- ❖ a függetlenségre vonatkozó előírásokat
- ❖ a titoktartási kötelezettséget
- ❖ a könyvvizsgálói képzést
- ❖ a szakmai továbbképzési kötelezettséget
- ❖ a minőségbiztosítási rendszer előírásait
- ❖ a fegyelmi eljárást
- ❖ a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszerre vonatkozó előírásokat
- ❖ a kamara feletti törvényességi felügyeletet

A GT majd PTK

- a legfőbb szerv által választott könyvvizsgáló és a társaság közötti jogviszony keletkezését, tartalmi jellemzőit és megszűnését szabályozza;
- ki és hogyan választható meg a gazdasági társaság könyvvizsgálójának;
- könyvvizsgáló jogait és kötelezettségeit;
- könyvvizsgáló feladatait;
- alapítással, átalakulással összefüggő könyvvizsgálatra vonatkozó szabályokat.

Nemzeti könyvvizsgálati standardok

- A Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok hazai jogrendbe való beépítése
 - az alap- és irányelvek honosítása
 - MKVK – nemzetközi standardok adaptálása, magyarosítása
 - tartalmazznak:
 - kötelezően alkalmazandó iránymutatásokat,
 - szakmai elvárást megfogalmazó ajánlásokat, illetve
 - a standardokat magyarázó és értelmező részeket.

Kamarai szabályzatok

- ▣ A könyvvizsgálói tevékenységre vonatkozó hazai szabályozás két alapvető szintje:
 - Törvények
 - MKVK
 - ▣ Nemzeti könyvvizsgálati standardok
 - ▣ Saját szabályzatai:
 - Alapszabály
 - Etikai szabályzat
 - Minőségellenőrzési szabályzat
 - A kamara működését, tagságát, szervezetét meghatározó szabályzatok:
 - Szervezeti és működési szabályzat
 - Vizsgaszabályzat
 - Mentori szabályzat
 - Felvételi szabályzat
 - Nyilvántartási szabályzat
 - Szakmai továbbképzési szabályzat
 - Minősítési szabályzat
 - Választási szabályzat

*Nemzeti Könyvvizsgálati
Standardok*

Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok kialakítása (1998 -)

- IFAC által kiadott nemzetközi standardok átvétele és honosítása
- Új magyar standardok kidolgozása

ANDERSEN

Nemzeti könyvvizsgálati standard:

A könyvvizsgálati munka teljes folyamatát átfogó, minden könyvvizsgálatra kötelező módon alkalmazandó módszerek és eljárások.

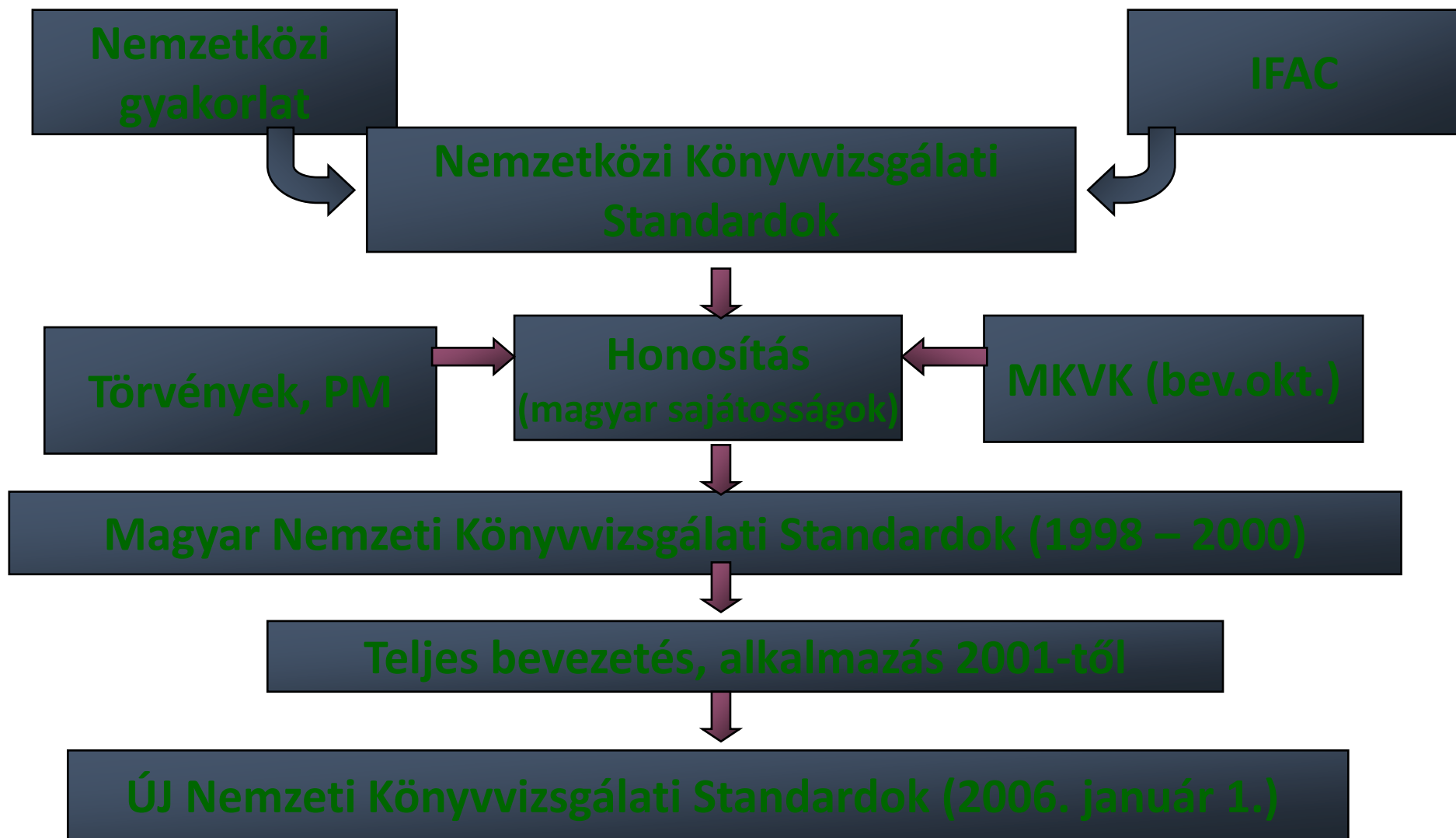
Standardok létrehozásának célja

- A könyvvizsgálói szolgáltatások egységesítése
- A nemzeti beszámolók összehasonlíthatósága
 - A beszámolók a Nemzetközi Számviteli standardok alapján készüljenek!
 - A beszámolók könyvvizsgálata a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok, azaz egységes audit követelmények szerint történjen!

A standardok alkalmazásának szükségessége

- Egységes értelmezés igénye
 - Eltérő gazdálkodási gyakorlat
 - Eltérő szakmai színvonal
 - Módszertani problémák
- Globalizáció következményei
 - Európai integráció, az USA szerepe
 - biztonsági igények, pénzmosás
- Minősbiztosítás elvárásai
 - A funkció azonos felfogása
 - A feladatok elvégzésének bizonyítása
 - Valós információk biztosítása

A nemzeti standardok létrehozása

A standardok rendszere, honosítása

- **A Nemzetközi szabványok átvétele**
 - *Elnevezések* (dokumentum címe)
 - *Számozás* (témaszám 110-930)
 - *Tartalom* (hazai sajátosságokkal) kiegészítve (kevés eltérés, kapcsolódó magyarázatok)
 - *Kivétel* (kötségvetési szektorra nem érvényes a honosítás)
- **Kapcsolódó állásfoglalások rendszere**
 - *Ajánlások* (módszertan)
 - *Speciális szempontok megfogalmazása*
 - *Sajátos területekre vonatkozó utalások*

A standardok fő területei

**Bevezetés,
szak-kifejezések**

**Hatáskörök
felelősség**

Tervezés

Belső ellenőrzés

Bizonyítékok

**Mások munkájának
felhasználása**

**Következtetések,
jelentés**

Speciális területek

**Kapcsolódó szakmai
szolgáltatások**

Szakkifejezések a könyvvizsgálat, gazdálkodás során

- Lényeges szakmai kifejezések egzakt megfogalmazása
(103 szakkifejezés)
- Nem csupán a könyvvizsgálat során használható
- Angol nyelvű cím
(egységes azonosítás)

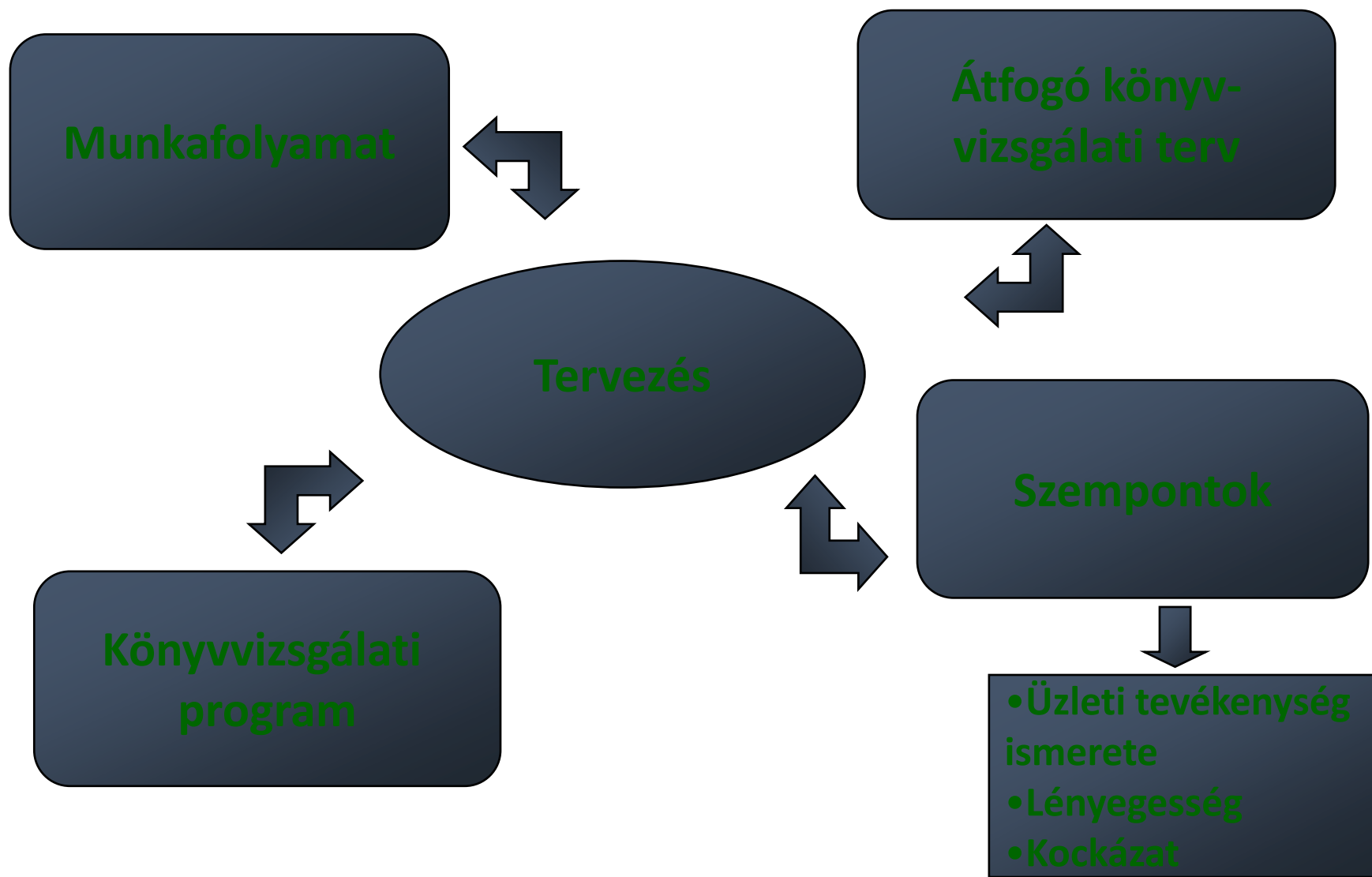
Könyvvizsgálat és kapcsolódó szakmai szolgáltatás keretelvei

Hatáskörök, felelősség

- **Célok, alapelvek**
(véleményalkotás a pénzügyi kimutatásoknál)
- **A megbízások feltételei**
(hogyan lehet elfogadni a könyvvizsgálói megbízást? - szerződés)
- **A munka minőségének ellenőrzése**
(kiemelt feladat, több terület)
- **Dokumentálás**
(munkapapírok, kezelés őrzés)
- **Csalás, hamisítás, hibák**
(felelősség)
- **Törvények, jogszabályok figyelembevétele**

Tervezés

Belső ellenőrzés

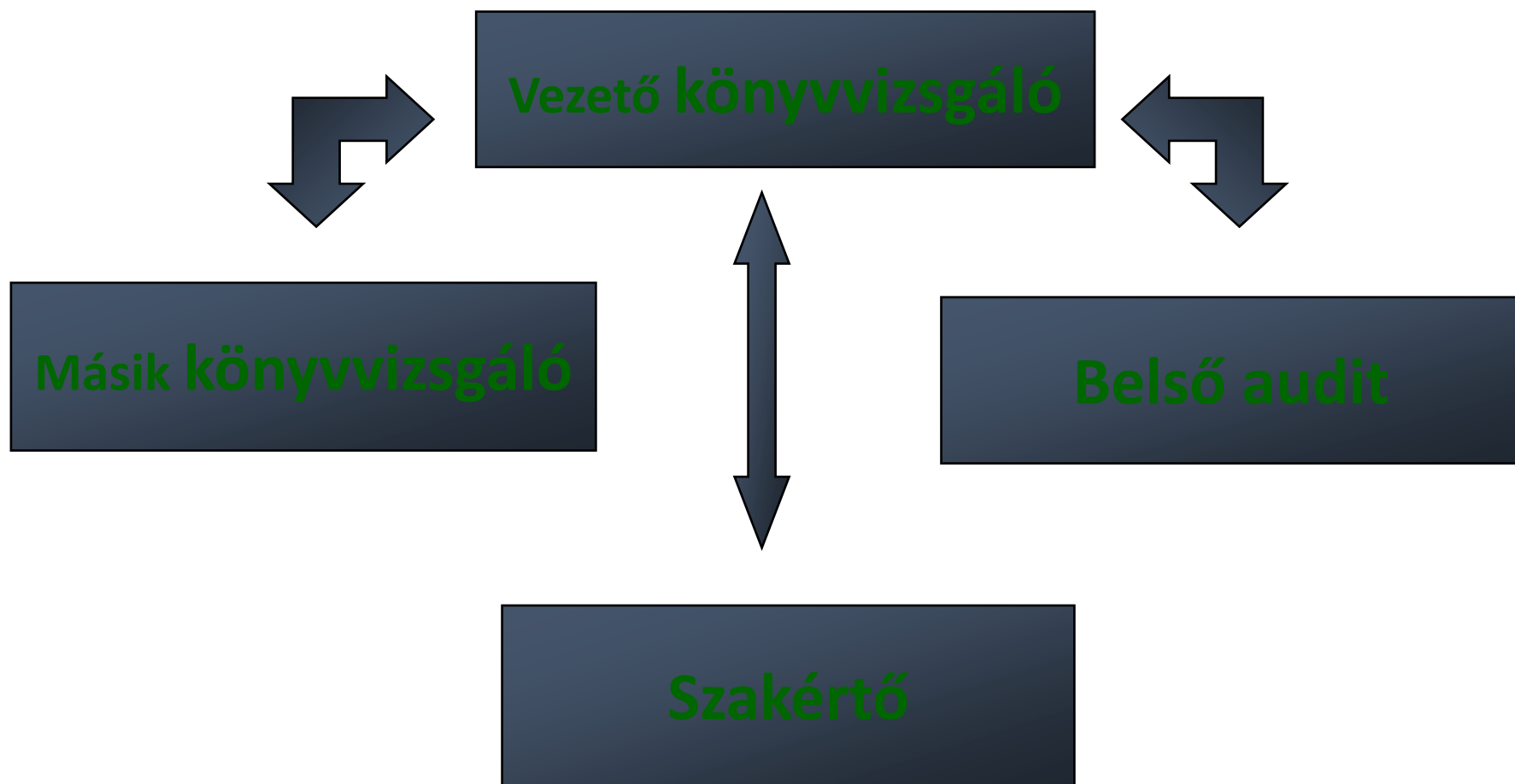
- Kockázat becslés
(mennyire hatékony a belső ellenőrzési rendszer)
- Könyvvizsgálat számítógépes információs rendszerek esetében
(elegendő ismeret igénye; ha nem, szakértő igénybevétele)
- Szolgáltató szervezeteket igénybe vevő gazdálkodók könyvvizsgálata
(külső könyvelő, adatfeldolgozó stb.)

Könyvvizsgálói bizonyítékok

Alapgondolat:

„A könyvvizsgálónak elegendő és megfelelő bizonyítékot kell gyűjtenie ahhoz, hogy olyan elfogadható következtetéseket tudjon levonni, amelyre könyvvizsgálói záradékát (véleményét) alapozni tudja.”

Mások munkájának felhasználása

Mások munkájának felhasználása II.

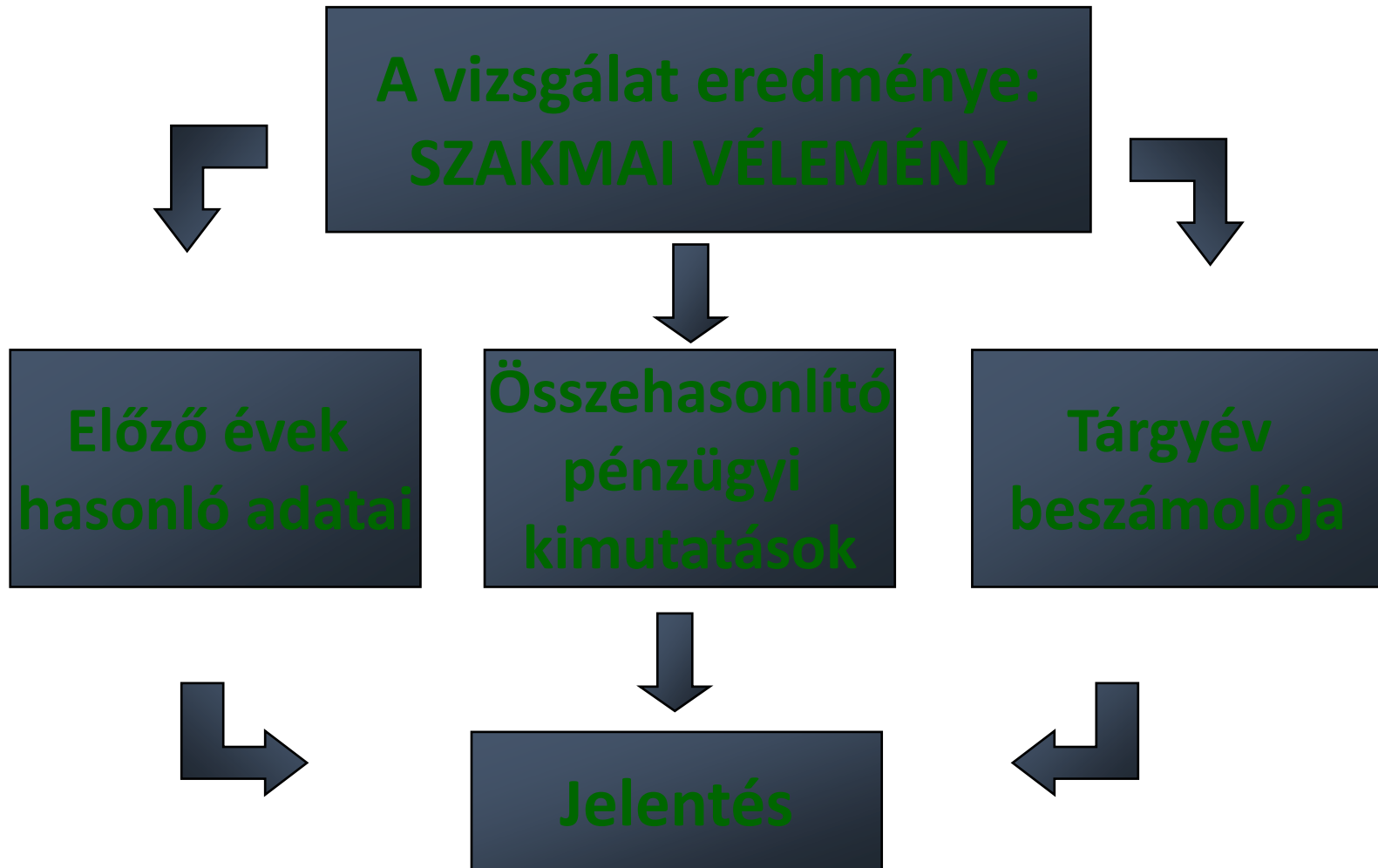
- **Mérlegelni kell**

- hozzáértés, szakmai kompetencia
- függetlenség
- felelősség megtartás-átvállalás

- **Módszer**

- tesztelés
- engedélyek, tagságok, bizonyítványok vizsgálata, értékelése
- együttműködési alapelvek kialakítása

Könyvvizsgálói következtetések és jelentés

Speciális területek

- Adott számviteli standardoktól eltérő elvek alapján összeállított kimutatások vizsgálata;
- Szerződések vizsgálata;
- Pénzügyi kimutatások egyes elemeinek felülvizsgálata;
- Összesített adatok vizsgálata;
- Pénzügyi előrejelzések vizsgálata;
- ...

Kapcsolódó szakmai szolgáltatások

- Átvilágítás
(negatív, elfogadható szintű bizonyosság)
- Megállapodás szerinti vizsgálat
(nincs bizonyosság)
- Pénzügyi információk összeállítása
(nincs bizonyosság)

Nemzetközi könyvvizsgálati állásfoglalások

- Bankközi egyeztetési eljárások
- Számítógépes adatfeldolgozás és könyvvizsgálat
- Bankfelügyelet és külső könyvvizsgáló kapcsolata
- A kisvállalkozások könyvvizsgálatának speciális szempontjai – következő dia
- Nemzetközi kereskedelmi bankok könyvvizsgálata
- Kapcsolattartás a vezetéssel
- Kockázatbecslés és a belső ellenőrzési rendszer

A kisvállalkozások könyvvizsgálatának specialitásai

- **Kisvállalkozások jellemzői:**

- kevesebb, kevésbé összetett dokumentáció;
- zárt tulajdonosi kör, kevés tulajdonos;
- korlátozott belső ellenőrzés;
- kis számú bevételi forrás;
- homogén üzleti tevékenység, feladatkoncentráció;
- nincs analitikus készletnyilvántartás, nincs kalkuláció

Kisvállalkozások könyvvizsgálati jellemzői

- Nehezebb kockázatbecslés;
- Összefonódások lehetnek a tulajdonosok és a vezetés között;
- A számviteli rend nem részletesen szabályozott;
- A könyvelési hiba egzisztenciális kérdéseket is felvethet;
- Gyakori a nem rutin ügylet;
- Adózási problémákat kell kezelni;
- ...

Törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálati tevékenységről

- A könyvvizsgálatról szóló régi és új törvény:
 - 2008. január 1-ig hatályos törvény: 1997. évi LV. törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről
 - 2008. január 1-től hatályos törvény: 2007. év LXXV. Törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről

A törvény kiemelten szabályozza:

- a Kamara feladatát, szervezetét és működését
- a kamarai tagság, ezen belül a könyvvizsgálóvá válás feltételeit, képzés és továbbképzés kereteit, a tag jogait és kötelezettségeit
- a könyvvizsgálói tevékenység tartalmát
- könyvvizsgálati minőségbiztosítás rendszerét
- a közfelügyelet rendszerének létrehozást és működtetését

2008- tól a törvényben megjelenő változások

- A könyvvizsgálói tevékenység definíciójának pontosítása
- Egyéb szakmai szolgáltatások meghatározása
- Kamarai tagság
 - Szakmai kompetencia vizsga
 - Szakképesítés
 - Minősített könyvvizsgálók
- A könyvvizsgálói felelősség meghatározása
 - Szakmai felelősség
 - Anyagi felelősség
- A könyvvizsgálói közfelügyelet
 - Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság, tagjai, működése

*Szabályok és elvek a
könyvvizsgálat során*

1. Kötelező könyvvizsgálat I.

- Számviteli törvény alapján
 - Árbevétel előírás alapján kötelezett vállalkozás
 - Takarékszövetkezet
 - Külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe
 - Konszolidálásba bevont vállalkozás
 - Átalakuló vállalkozás
 - Pénznemváltás
 - Valós értékelés
 - Értékhelyesbítés
 - 4. § (4) bekezdés
 - Osztalék előleg
 - EVA alanyiságot megszüntető társaság

1. Kötelező könyvvizsgálat II.

- GT-majd PTK alapján
 - Köztulajdon védelmében
 - Apport
- Egyéb jogszabályok alapján
 - Közalapítvány
 - Nonprofit társaság
 - Hitelintézetek
 - Államháztartási szervezetek
 - egyéb

2. Ki lehet könyvvizsgáló?

- **Összeférhetetlenségi szabályok**
 - tulajdonos (alapító, tag, részvényes)
 - vezető tisztségviselő
 - felügyelő bizottsági tag
 - a társaság dolgozója
- **Bejegyzés**
 - Oklevél
 - 3 év szakmai gyakorlat igazolása
 - kompetencia vizsga
- **Cég**

3. Könyvvizsgálói jogviszony létrejötte

- Választás (szerződés)
 - közgyűlés, taggyűlés (legalább 1 év, legfeljebb 5 év)
 - bejelentés a cégbíróságnak
 - bejegyzés
 - közzététel

- Eseti megbízás (szerződés)

4. Választott könyvvizsgáló jogai

- Betekintés a vállalat könyveibe (teljességi nyilatkozat)
- Belépés a cég helyiségeibe
- Felvilágosítás kérése a társaság dolgozóitól
- Pénztár, bankszámlák, szerződések, készletek átvizsgálása
- Lehetőség a taggyűlésen, közgyűlésen való részvételre

5. A választott könyvvizsgáló kötelelességei I.

- Apport értékelése alapításkor
 - Kft-nél nem kötelező, illetve
 - Zrt-nél sem kötelező, amennyiben:
 - a nem pénzbeli szolgáltatást nyújtó részvényes a szolgáltatás időpontjához képest három hónapnál nem régebbi, Sztv. szerinti beszámolóval rendelkezik, amely a hozzájárulás értékét tartalmazza
 - a nem pénzbeli hozzájárulás olyan értékpapírokból áll, amelyek piaci értéke megállapítható

5. A választott könyvvizsgáló kötelességei II.

- A társaság legfőbb szervének az Sztv. szerinti beszámolót tárgyaló ülésén kötelező részt vennie
- Ha a társaság vagyonának jelentős csökkenése várható, tájékoztatnia kell a:
 - FB-t
 - köz(tag)gyűlést
 - cégbíróságot

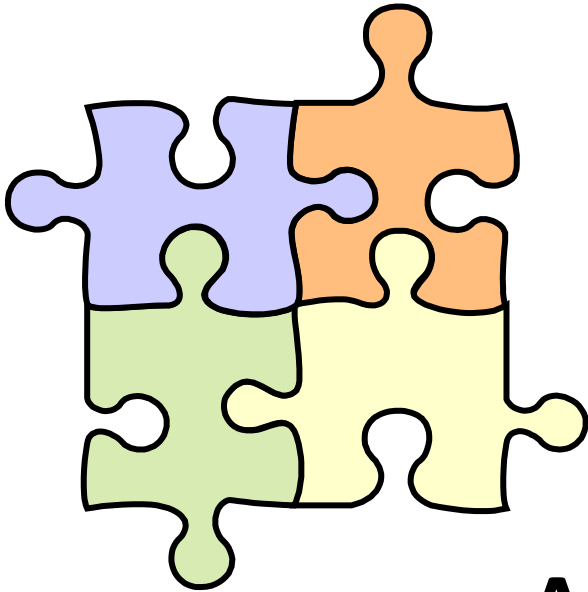
6. Könyvvizsgálói jogviszony megszűnése

- Választottnál
 - lejár az idő
 - felmondja a cég vagy a könyvvizsgáló
(Azonban a visszahívására nem adhatnak alapot a jelentésében tett megállapítások, illetve a könyvvizsgálói záradék magadásának elutasítása.)
- Esetinél
 - elvégzi a feladatot
 - felmondja a cég vagy a könyvvizsgáló

Alapelvek a könyvvizsgálat során

Számviteli alapelvek fontossága

- **A vállalkozás továbbfolytatása**
- **Valódiság**
- **Teljesség**
- **Óvatosság**

*A könyvvizsgálat folyamata -
felkészülés a könyvvizsgálatra*

A vállalkozás felkészülése

- Tájékoztatási igényeknek történő megfelelés (a könyvvizsgáló tájékoztatása) - információk.
- Első megbízás? További megbízás?
- Területek:
 - általános terület;
 - jogi terület;
 - számviteli terület.

a. Általános terület

- a vállalkozás tevékenysége;
- vezetési, irányítási rendszere;
- piaci helyzete;
- vállalati politika, üzleti terv;
- kapcsolt vállalkozások;
- fontosabb vevők, szállítók;
- ...

b. Jogi terület

- bejegyzés - jegyzett tőke és annak változásai - tulajdonosok;
- társasági szerződés, alapító okirat;
- felügyelő bizottsági határozatok;
- taggyűlés, közgyűlés határozatai;
- ellenőrzési jegyzőkönyvek (adóhatósági);
- szerződések (vállalkozási, hitel, stb);
- ...

c. Számviteli terület

- számviteli politika;
- számlarend;
- egyéb szabályzatok:
(leltározási szabályzat, pénzkezelési szabályzat, önköltség számítási szabályzat ...)
- bizonylatok hozzáférése (beszámolóktól - analitikáig);
- ...

A könyvvizsgálat folyamata

1. A megbízás elfogadása

2. Tervezés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

4. Eredmények áttekintése, következtetés

5. Jelentés készítése

6. Összegzés

I. Megbízás elfogadása

Felkérés

- Személyes ismertség alapján
- MKVK megkeresésén keresztül
- Az aktuális Magyar Könyvvizsgálói Almanach alapján
- Pályázat kiírásával
- Különféle szakmai névjegyzékek, szaknévsorok alapján
- Könyvvizsgáló, könyvvizsgáló társaság hirdetése, kiadványai alapján

Tájékozódás

Első könyvvizsgálat

- a megbízás jellege és célja;
- függetlenség;
- speciális ismeretek és tapasztalatok;
- a vezetőség tisztessége;
- összeférhetetlenség a már létező ügyféllel;
- előző könyvvizsgáló, lemondásnak körülményei;
- vizsgálandó társaság és vezetés előzetes felmérése.

Ismétlődő megbízás

- A korábbi időszakokban felhalmozott ismeretek és az előző megbízás elfogadása óta eltelt időszakban történt változások alapján

Ajánlattétel, megválasztás, szerződés

- Ajánlattétel – nincs kötelező érvényű előírás
- Megválasztás – elfogadó nyilatkozat
- Szerződés – az új Gt. kimondja, hogy a megválasztástól számított 90 napon belül azt meg kell kötni.

(Ellenkező esetben a megválasztásról hozott döntés hatálytalanná válik és a legfőbb szervnek új könyvvizsgálót kell választania.)

A könyvvizsgálat folyamata

1. A megbízás elfogadása

2. Tervezés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

4. Eredmények áttekintése, következtetés

5. Jelentés készítése

6. Összegzés

2. A tervezés

Tervezés:

a megbízásra vonatkozó átfogó könyvvizsgálati stratégia és könyvvizsgálati terv kidolgozása

Célja:

a könyvvizsgálói kockázat elfogadhatóan alacsony szintre történő csökkentése

A könyvvizsgálónak úgy kell megterveznie a könyvvizsgálati munkát, hogy azt hatékonyan tudja elvégezni!

Megfelelő tervezés révén biztosítható :

- Könyvvizsgálat fontos területeinek beazonosítása
- A lehetséges problémák feltárása és időben történő megoldása
- Könyvvizsgálati megbízás megfelelő megszervezése és irányítása
 - Munkálatok hatékony szétosztása
 - Hatókört meghatározó jellemzők megadása
 - Fontosabb határidők, időpontok meghatározása
 - Munkacsoport irányítása, felügyelete
 - Szakértők által végzendő feladatok koordinálása

A tervezés folyamata

1. Üzleti tevékenység megismerése
2. Belső ellenőrzés és számviteli rendszer elsődleges felmérése
3. Kockázat becslés
4. Lényegességi küszöbérték meghatározása
5. Célok közötti súlypontozás
6. Könyvvizsgálati megközelítés meghatározása
7. Más szakértők bevonásának mérlegelése

2.1. Üzleti tevékenység megismerése

- „ A könyvvizsgálónak meg kell ismernie a gazdálkodót és annak környezetét – a belső ellenőrzést is beleértve – olyan mértékben, amely elegendő ahhoz, hogy azonosítsa és felmérje a pénzügyi kimutatások akár csalásból akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, továbbá elegendő ahhoz, hogy a további könyvvizsgálati eljárásokat megtervezze és végrehajtsa”
- Befolyásolja:
 - a társaság mérete;
 - tevékenységének komplexitása;
 - korábbi tapasztalatok, esetleges problémák.

Üzleti tevékenység ismerete

Részei:

- Cég jogi helyzete
- Kapcsolt vállalkozások
- Társaság tevékenysége, gazdálkodása
- Vagyoni, pénzügyi helyzet, jövedelmezőség
- Belső ellenőrzés
- A vállalkozás folytatása
- Adózási viszonyok
- Tevékenységet befolyásoló jogszabályok
- Piaci helyzet
- Stratégiák, tervek, célok, kilátások
- Folyamatban levő, várható bírósági ügyek
- Ágazati, szabályozási és egyéb külső tényezők

2.2. Belső ellenőrzési és számviteli rendszer felmérése

CÉL

A vezetés által működtetett információs rendszerek, kockázat felmérési folyamatok, ellenőrzési környezet, és tevékenységek hatékonyak-e?

A belső ellenőrzési környezet megértésének módszerei:

- vezetéssel folytatott interjúk,
- belső szabályzatok (folyamatleírások),
- üzleti folyamatok, illetve a folyamatokba épített kontrollok dokumentálása,
- belső ellenőrzési jegyzőkönyvek.

2.3. A kockázat becslése

- a könyvvizsgálati kockázat összetevői -

- Eredendő kockázat - maga a folyamat tartalmazza (pl. számlázás egymásnak tulajdonosi kapcsolatban lévő felekkel);
- Ellenőrzési kockázat - a belső ellenőrzés nem deríti fel a hibát;
- Feltárási kockázat - a könyvvizsgálat nem deríti fel a hibát.
- <https://www.youtube.com/watch?v=f3oZTNAdHms>

A könyvvizsgálati kockázat elemei és szűrői

2.4. Lényegesség

„ Az információ lényeges, ha annak hiánya vagy hibás állítása befolyással lehet a felhasználóknak a pénzügyi kimutatások alapján hozott gazdasági döntéseire. „

Lényegességi küszöbérték meghatározása

- A könyvvizsgálat alapállítása: a pénzügyi kimutatás lényeges hibától mentes!
- A könyvvizsgálat korlátai nem teszik lehetővé minden tranzakció ellenőrzését elfogadható lényegességi szint meghatározása szükséges!
 - A viszonylag kis összegű hibák kumuláltan lényegessé válhatnak.
 - A lényegességet a pénzügyi kimutatások átfogó szintjén, illetve az egyes számlaegyenlegek vonatkozásában is mérlegelni kell.

Lényegesség meghatározása a gyakorlatban

Viszonyítási alap	Arthur Andersen & KPMG	Grant Thornton	ACCA	Pany-Wheeler
Adózás előtti eredmény	5 %	5 – 10 %	5 – 10 %	5 %
Mérleg főösszeg	0,5 – 1 %	1 – 2 %	0,5 – 1 %	0,5 %
Értékesítés nettó árbevétele	1 – 2 %	1 – 2 %	0,5 – 1 %	1 %
Saját tőke	2 – 5 %	2 – 4 %	1 – 2 %	0,5 %
Adózott eredmény	5 – 10 %			

2.5. Célok közötti súlypontozás

Kritikus
Jelentős
Közepes
Alacsony

2.6. Könyvvizsgálati megközelítés meghatározása

Rendszerbázisú megközelítés

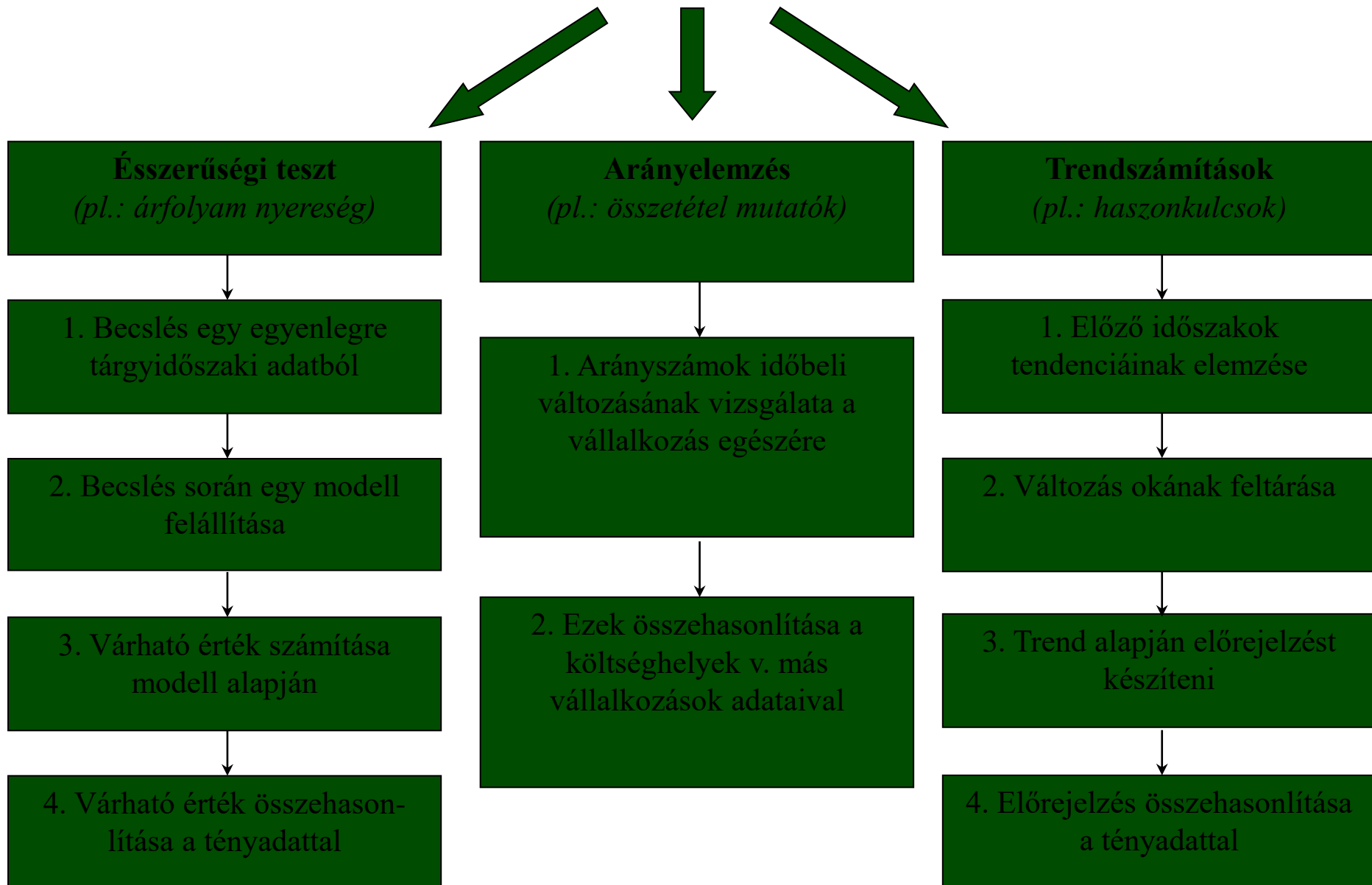
vagy

Alapvető megközelítés

A módszer megválasztása

- Figyelembe véve:
 - a könyvvizsgálat célját;
 - a kockázatot;
 - időigényt (lehetőséget);
 - egyéb (pl. tevékenység jellege, területi elhelyezkedés)
- Módszer:
 - Ellenőrzési rendszerek tesztelése;
 - Alapvető könyvvizsgálati eljárások;
 - elemző eljárások;
 - adatok tesztelése;
 - Kiegészítő módszerek.

Elemző eljárások típusai

2.7. Más szakértők

- Külső szakértők
 - jogi szakértő
 - műszaki szakértő
 - vagyonértékelő
- Más könyvvizsgálók
 - konszolidáció esetén
- Belső audit
 - A belső audit megismerése, előzetes felmérése és értékelése.
 - Amennyiben a belső ellenőrzés minősége megfelelő és erről a könyvvizsgáló meggyőződött, a belső ellenőrzés munkája felhasználható!

A könyvvizsgálat folyamata

1. A megbízás elfogadása

2. Tervezés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

4. Eredmények áttekintése, következtetés

5. Jelentés készítése

6. Összegzés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

- A könyvvizsgálati bizonyítékokkal megszerezhető bizonyosság magas szintű, de nem abszolút mértékű;
- A könyvvizsgálat teljes hatókörű nem lehet;
- Könyvvizsgálónak súlypontosnia kell a könyvvizsgálati célok között;
- A könyvvizsgálónak rendelkeznie kell bizonyos szakmai szkepticizmussal;
- A könyvvizsgálói vélemény objektivitását a bizonyító erejű, hiteles és elegendő könyvvizsgálati bizonyítékok garantálják.

Könyvvizsgálati bizonyítékok

- Könyvvizsgálói vélemény alátámasztására megszerzett adatok, információk
- Munkapapírok rögzítik
- Kritériumok:
 - Megfelelő
 - Elegendő
 - Időbelileg helytálló

Vonatkozó standardok

- 500-599: Könyvvizsgálati bizonyíték
- Kiemelten:
 - 500: A könyvvizsgálati bizonyítékok
 - 501: Kiegészítő módszerek
 - 530: Könyvvizsgálati mintavételezési és egyéb szelektív vizsgálati eljárások
 - 580: A vezetés nyilatkozatai

A könyvvizsgálati bizonyíték fogalma

A „könyvvizsgálati bizonyíték” alatt azokat a könyvvizsgáló által megszerzett információkat értjük, amelyek alapul szolgálnak a könyvvizsgálói záradékkal (véleménnyel) kapcsolatos következtetések levonására:

- **Alapbizonylatok és számviteli nyilvántartások:**
 - **főkönyvi kivonat, analitikák, számlalapok, feladások, feljegyzések, számítások, alapbizonylatok, számviteli szabályzatok**
- **A fentieket alátámasztó – egyéb forrásokból származó – információk.**

Vizsgálati eljárások csoportjai

A vizsgálatok célja szerint:

- **Az ellenőrzési rendszer tesztek**
 - a számviteli és belső ellenőrzési rendszer felmérése, megfelelő kialakításának és hatékony működésének vizsgálata
 - nem alkalmas hibák feltárására
- **Alapvető vizsgálati eljárások**
 - számlaforgalmak és egyenlegek vizsgálata
 - hibák feltárására alkalmas
 - elemző eljárások
 - jelzi a hibát, de nem tárja fel

Alapvető vizsgálati eljárások a bizonyítékok megszerzésére

- **Szemrevételezés, fizikai vizsgálat**
 - dokumentumok: nyilvántartások, bizonylatok,
 - vagyontárgyak
- **Megfigyelés**
 - mások által végrehajtott folyamat vagy eljárás meg szemlélése
 - azon belső ellenőrzési folyamatok felülvizsgálata, amelyek nem hagynak maguk után utólagosan vizsgálható nyomokat
- **Összehasonítás**
- **Információk bekérése és visszaigazolás**
- **Számszaki felülvizsgálat**
- **Elemző eljárások**

	Ellenőrzési rendszerek tesztelése	Elemző eljárás	
		Elemző eljárás	Adatok tesztelése
Eljárás célja	A belső ellenőrzési rendszer hatékony?	Lényeges hibás állítások feltárása az éves beszámolóban	
Könyvvizsgálati bizonyítékot szolgáltat?	Igen	Igen	
Lényeges hibás állítást feltár?	Nem	Képes jelezni, ha valamely egyenleg tartalmaz	Igen

Elegendő és megfelelő bizonyíték

– a könyvvizsgálati bizonyítékok megítélését befolyásoló tényezők –

- Eredendő kockázat
- Ellenőrzési rendszer, az abban rejlő kockázat
- A tétel kockázata, lényegessége
- Korábbi könyvvizsgálatok tapasztalatai
- Már elvégzett eljárások tapasztalatai
- Információk forrása, megbízhatósága
 - Külső forrás vagy belső forrás?
 - Könyvvizsgáló saját maga szerezte be?
 - Írásban állnak rendelkezésre?
 - Több, különböző forrásból származó bizonyíték van?

A bizonyíték megbízhatósága: eredete, jellege

➤ **Erősebb bizonyíték**

- Írásos
- Kívülről
- Eredeti
- A könyvvizsgáló készítette
- Több forrásból megerősítve
- Erős ellenőrzési környezetből

➤ **Gyengébb bizonyíték**

- Szóbeli
- Belülről
- Másolat
- Más készítette
- Egy forrásból származik
- Gyenge ellenőrzési környezetből

A pénzügyi kimutatások állításai, tartalmi jellemzői

Létezés: valamely eszköz vagy forrás létezik az adott pillanatban

Jogok és kötelezettségek: az eszközök felett megfelelő jogokkal rendelkezik a társaság, a kötelezettségek jogszerűek

Előfordulás: a beszámoló egyenlegeit eredményező gazdasági események megtörténtek az adott időszakban

Teljesség: a beszámoló minden eszközt, forrást gazdasági eseményt tartalmaz, nincsenek közzé nem tett tételek

Értékelés: az eszközt vagy a forrást a vonatkozó beszámoló készítési elveknek megfelelően értékelik.

Mérés: a gazdasági eseményt helyes összegben rögzítik. A bevételeket és a költségeket a megfelelő időszakban szerepeltetik.

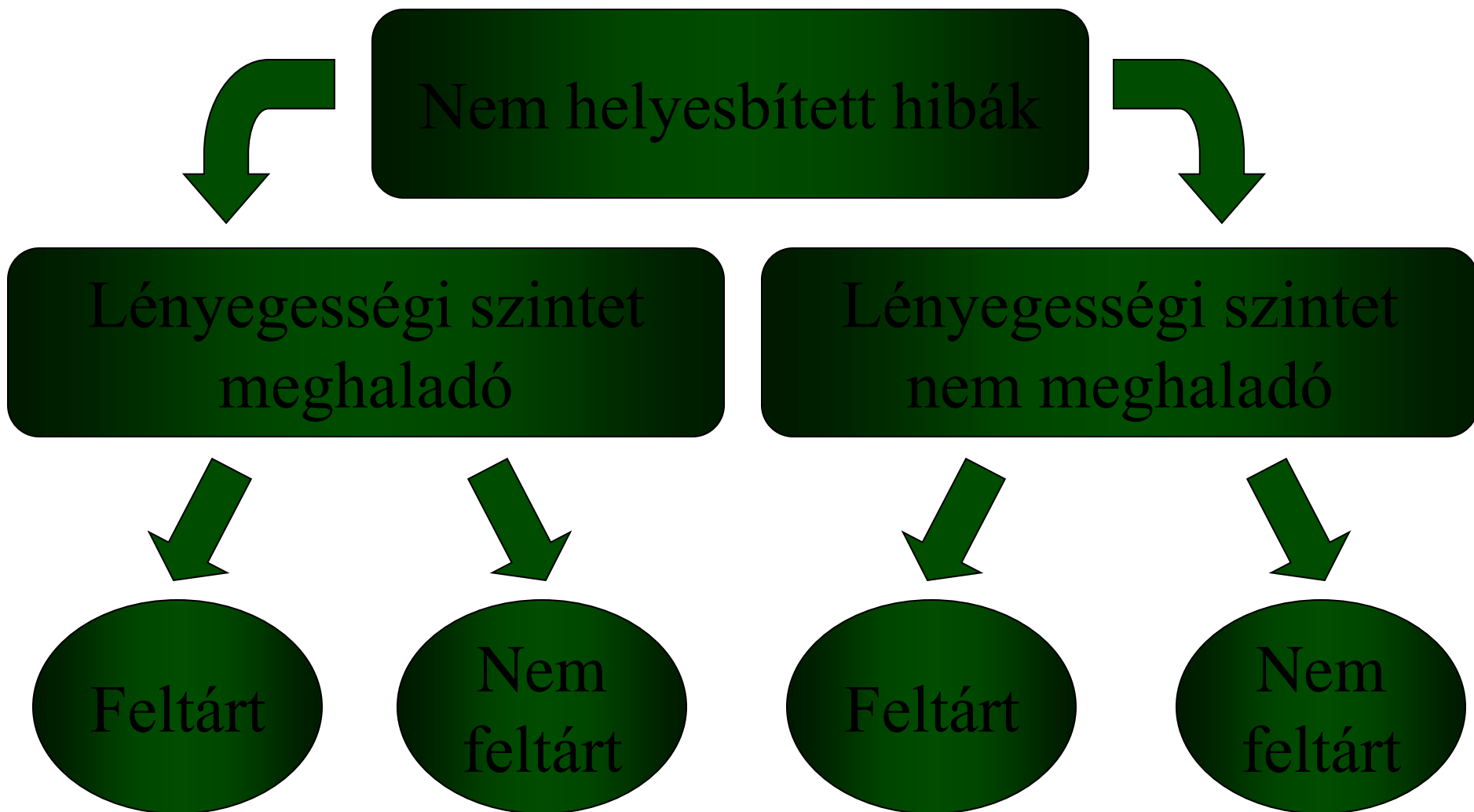
Bemutatás, közzététel: a besorolás megfelel a Sztv. előírásainak, minden előírt információ szerepel a beszámolóban.

- Alapgondolat:
- „Ha a könyvvizsgáló nem képes elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékhoz jutni, akkor korlátozott véleményt (záradékot), vagy véleménynyilvánítás elutasítását tartalmazó elutasító záradékot kell adnia.” (500/18. Pont)

Dokumentáció

- Segíti a könyvvizsgálót:
 - a munka előrehaladásában;
 - ütemének követésében;
 - a jelentés összeállításában;
 - bizonyítékként szolgál esetleges viták, perek esetén.

Lényegesség a könyvvizsgálat lefolytatásakor

A könyvvizsgálat folyamata

1. A megbízás elfogadása

2. Tervezés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

4. Eredmények áttekintése, következtetés

5. Jelentés készítése

6. Összegzés

4. *Eredmények áttekintése, következtetés*

A vezetőség tájékoztatása
és felkérése a beszámoló
módosítására

VAGY

Könyvvizsgálati eljárások
kibővítése a hibás állítások
pontosabb meghatározásának
érdekében

Összehasonlító adatok alkalmazása

- Pénzügyi, számviteli információk összehasonlítása
 - Előző évek hasonló adatai módszer;
 - Összehasonlító pénzügyi kimutatások módszer;
- Vélemény nyilvánítás:
 - Előző évek adatainál NINCS (mivel az adatok nem alkotnak egy éves beszámolót)
 - Összehasonlító pénzügyi kimutatások módszernél VAN
- Mindkét módszernél azonos viszont a felelősség (tárgy időszak)

A könyvvizsgálat folyamata

1. A megbízás elfogadása

2. Tervezés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

4. Eredmények áttekintése, következtetés

5. Jelentés készítése

6. Összegzés

5. Jelentés
- külön előadásban

A könyvvizsgálat folyamata

1. A megbízás elfogadása

2. Tervezés

3. Az elfogadható bizonyosság megszerzése

4. Eredmények áttekintése, következtetés

5. Jelentés készítése

6. Összegzés